

ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА СТРОКІВ ЗБИРАННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГРЕЧКИ

Л.П. Надкренична, студентка 3-го курсу спеціальності «Агрономія»
Науковий керівник – к.с-г.н., доцент В.Я. Хоміна
Кафедра селекції, насінництва і генетики с-г культур

Гречка – одна з основних круп'яних культур. Цінна особливість гречаної крупи та муки полягає в її здатності добре вбирати жир. Цю особливість використовують для харчування хворих людей, що не можуть вживати жир в чистому вигляді.

На корм тваринам дуже ефективно використовуються відходи від очистки та переробки зерна. В рослинах гречки міститься рутин, який успішно використовується при лікуванні захворювань серцево-судинної та нервової систем. Основною причиною одержання нестійких та низьких урожаїв гречки є відсутність науково-обґрунтованих рекомендацій щодо агротехніки вирощування цієї культури з урахуванням її біологічних особливостей та агрокліматичних умов конкретної зони вирощування [1].

В комплексі агротехнічних заходів, які визначають урожай гречки, і до тепер не втрачають своєї актуальності, крім вибору попередника і способу сівби, є вибір строку сівби гречки. Строки сівби визначають забезпеченість рослин світлом, теплом і вологою і займають одне із найбільш важливих місць в комплексі заходів, котрі забезпечують високі і сталі урожаї цієї культури. Не менш важливим є і вчасне збирання культури, з метою запобігання втрат урожаю. Ці питання є недостатньо вивчені для конкретних ґрунтово-кліматичних умов, що надає їм актуальності і визначило основні напрямки досліджень.

Дослідження проводились в Науково-дослідному інституті круп'яних культур ПДАТУ. Мета досліджень полягала у вивченні процесу формування продуктивності гречки залежно від строків сівби та впливу строків збирання різних сортів гречки.

Дослідження включали виконання таких завдань з вивчення впливу строків сівби на: урожайність різних сортів гречки та вивчення впливу строків сівби та строків збирання різних сортів гречки на технологічні властивості зерна: масу 1000 зерен; вирівняність; плівчастість.

Дослідження з вивчення строків сівби та збирання різних сортів гречки проводились із чотирма сортами, що відрізняються між собою за морфологічними та біологічними особливостями, а саме: кольором, будовою та формою листків, квіток та плодів, а також тривалістю вегетаційного періоду. Це сорти гречки: Вікторія, Роксолана, Зеленоквіткова 90 та Рубра.

Попередник – озима пшениця. Сівба проводилась в два строки (весняний та літній, що відповідає строку післяукісної сівби гречки), сівалкою СКС-6-10. Агротехніка в досліді відповідала прийнятій для зони, крім досліджуваних елементів технології.

За результатами досліджень найбільш урожайними були сорти Вікторія

та Зеленоквіткова 90 при обох строках сівби. Урожайність на контрольних варіантах склала відповідно: 16,5, 16,8 та 15,4 ц/га. Найменш урожайним виявився сорт Рубра з урожайністю 10,0 та 8,2 ц/га. Весняний строк сівби для всіх сортів, що досліджувались був дещо ефективнішим.

При збиранні урожайності за стиглості 85 та 95% плодів у сортів гречки, що досліджувались, зроблено наступні висновки:

- найбільші втрати отримано при запізненні із збиранням сорту Рубра, а саме – 4,1 -7,3 ц/га або 73 -76,8%;

- при збиранні гречки сорту Зеленоквіткова 90 за три тижні після збирання контролю зменшення урожайності практично не спостерігалось, втрати весняних строків сівби склали 0,1, а літніх – 0,2-0,3 ц/га (0,6-2%). Із затримками періодів збирання урожаю сортів Вікторія, Роксолана та Рубра суттєво погіршилась маса 1000 зерен, а саме при весняних строках сівби цей показник зменшується на 0,7-3,7 г, а при літніх строках – на 0,3-4,2 г. У сорту гречки Зеленоквіткова 90 на цих варіантах маса 1000 зерен зменшилась лише на 0,2-0,3 г. При літніх строках сівби вирівняність зерна усіх сортів поступалася, одержаній при весняних строках сівби на 1-8%. При запізненні із збиранням цей показник порівняно із контролем також погіршувався, а саме у сортів Вікторія, Роксолана та Рубра при збиранні за 85% дозрівання – на 2-6%, а при 95% дозрівання – на 6-10%. У сорту Зеленоквіткова 90 на цих варіантах вирівняність зерна була майже аналогічна з контролем. Розрахунки економічної ефективності показали, що найбільш економічно вигідним було вирощування гречки сорту Зеленоквіткова 90 при обох строках сівби. При збиранні урожаю за 85% та 95% дозрівання плодів втрати порівняно з контролем були не значні, і вони коливались в межах 22 – 44 грн/га, винятком було збирання літніх строків за 95% збирання, де прибуток поступався контролю на 110 грн/га. Рівень рентабельності на цих варіантах коливався в межах 157,7 – 209,5%.

Література

1. Алексеева Е.С., И. Н. Елагин, Л.К. Тараненко и др. История культуры, ботанические и биологические особенности. – Кам.-Под. 2005. – 190 с.
2. Гаврилянчик Р. Ю. Продуктивність гречки залежно від попередників та бактеріальних добрив / Р.Ю.Гаврилянчик // Збірник наукових праць Подільської державної аграрно-технічної академії. – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2001. – Вип. 9. – С. 140-142.
3. Gavrilyanchik R.Y. Prospects of green-floral buckwheat in selection and plant-growing // Advances in buckwheat research: Proceeding of the 9th International symposium on buckwheat (August 18-22, 2004). University of agriculture. – Prague, 2004. – P. 401-404.
4. Гаврилянчик, Р.Ю. Удосконалення елементів технології вирощування гречки в весняних та літніх посівах в умовах південної частини Західного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук: 06.01.09 / Р. Ю. Гаврилянчик ; Подільський держ. аграр.-техн. ун-т. - Кам'янець-Подільський : Б.в., 2006. – 22 с.